

BYUTVIDELSE

I 1837 ble det skrevet meget om byutvidelse. Man har selvfølgelig trodd at det var den byutvidelsen som kom i 1858, som allerede var på tapetet. Men nei, det var kjøpstadsdistriktet som var for trangt. Opprinnelig var det byen innenfor vollene som var kjøpstad. Etter at vollene var borte ble Grændsen grense. I 1785 måtte gårdene ved Storgaten, Brogaten og Lilletorvet få rettigheter, folk her hadde også blitt mektige. I 1819 kunne de på nordsiden av Grændsen kjøpe seg rettigheter, men de færreste hadde råd til det.

I 1837 var alle på det rene med at handelsområdet var for lite. Der var «udsalgsteder i næsten enhver gaard, der har en nogenlunde beqvem beliggenhed». Hvis en mann ville etablere seg måtte han betale en ublu leie, hvis det i det hele tatt skulle lykkes ham å få fatt i noe lokale. Folkemengden var i sterk vekst, den var tredoblet i løpet av en menneskealder, og butikkstrøkets størrelse måtte selvfølgelig stå i forhold til folkemengden.

Men handelsstanden strittet stadig imot. Byens utvalgte menn foreslo at de på oversiden av Karl XIIIs gate skulle få rettigheter. En minoritet ville nådigst strekke seg til hele denne gaten.

Det var et meningsløst forslag. Karl XIIIs gate hadde en vrien adkomst fra Lilletorvet. Og dessuten var strøket omkring Lilletorvet, hvor alle plankekjørerne passerte, det naturligste butikkstrøk. For øvrig hadde Vaterlands bro tapt i betydning etter at Nybroen var kommet. Nei, det var ikke her nede skoen klemte mest. Grændsestrøket derimot hadde kommet svært i vinden. «Det kan ingen tvil være underkastet, at den betydeligste oplandshandel drives i Grændsen.» Det var helt meningsløst at ikke alle her hadde handelsrettigheter.

BYUTVIDELSE

Dessuten var Møllergaten og Grubbegaten aktuelle. Via Hausmannsgaten kom mye trafikk denne veien. Også Akersgaten var en viktig trafikkåre.

Så var det strøket langs fjorden. Hvilken fordel hadde ikke Bergen og Drammen og de fleste norske byer, som kunne anlegge deres pakk-boder og butikker like ved vannet. Hit ble varene bragt direkte fra skipene eller prammene. Dette hadde særlig betydning for handelen med skipsproviant, kolonial- og andre tunge varer. Hestehold var også meget dyrere i Christiania enn i de andre byene.

Det ble foreslått at handelsrettigheter tillegges a) den del av byen fra Tollbodbryggen som begrenses av fjorden og Vaterland elv inntil Hausmannsgaten. b) Storgaten fra Brogaten til Hausmannsgaten. c) Møllergaten til Vaterlands kirkegård (nr. 19). d) Grubbegaten inntil Rikshospitalet. e) Akersgaten, Theatergaten og Pilestredet. f) Grændsen og gatene på Grünings løkke, hvor utparsellering var satt i gang.

Så kjeklet man noen år. Enden på visen ble at i 1842 var hele byområdet handelsstrøk. Høkerstanden ble bare opprettholdt i forstedene utenfor byen slik som Grønland og Oslo.

Arno Berg.